

СТУДЕНТСКА

ДУМКА

1946

РЕГЕНСБУРГ

СТУДЕНТСЬКА ДУМКА

5.

Орган Укр. Студ. Громади при УТГГ в Регенсбурзі.

З м і с т

I. Загальна частина.

Богдан Лепкий: „До 359”	стор.	1
Відома Української Національної Ради	”	2
Перше листопада 1918 р.	”	3
О.Шпилька: Вл.п. Митрополит А.Шептицький	”	4
А.Д.Д.: З річницю 359	”	4
Проф. І.Драбатий: В новий навчальний рік	”	8
Проф. Л.Окіншевич: Генеральна рада 8 червня 1668р.	”	9

II. Наука - світогляд.

Вік М.: Диктатура чи Директорія?	11
--	----

III. Літературні спроби.

Зенон Стельмах: Туга	13
Міко: Там - де воля криваві роси ронить	14
Л.Полтава: І роки, і люди... ..	16

IV. Розваги.

Ребуси, загадки,	17
Відповіді на задачі, неначе фейлетон	18

V. Хроніка.

81 студентського життя. Спорт.	21
До пп. студентів і курсантів УТГГ	23
З праці Наукового Сектора УТГГ	24
Оголошення.....	25- 26

Рік І. Ч.5.

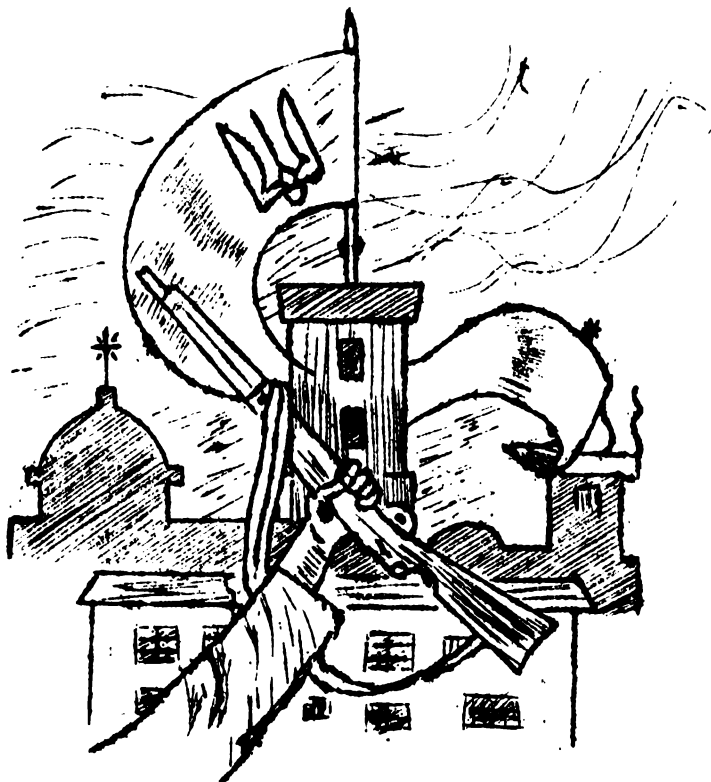
1946

серпень - листопад

Здає: Україн. Студ. Громада при УТГГ.
Редагує: Колегія.

Богдан Лепкий.

"До 359"

І Ви пішли, і без ваги
Неначе лъви боролись Ви.
Що кулі зам і що штики?
Ви козакки! Ви юнаки!

І Ви пішли... Маслива путь!
І Ви пішли, щоб не вернуть...
Червоний штик, кривавий шлях,
Стоять могили по полях.

Та прийде день, великий день,
День радости і день пісень,
І загуде свободи дзвін -
-До Вас підемо на поклін!

.....

" Спіть скалічені, порвані, вбиті,
Спіть окурени димом борні, -
Ви, в лицарську китайку сповиті,
Неподолані, горді, грієні..."

.....

ВІДОВЗА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

в дня 1. листопада 1918 р.

У К Р А Ї Н С Ь К И Й Н А Р О Д Е !

Голосимо Тобі вість про Твоє визволення з віковичної неволі. Від нині Ти господар своєї землі, вільний горожанин Української Держави.

Дня 19. жовтня Твоєю волею утворилася на українських землях бувшої Австро-Угорської монархії Українська Держава й її найвища власть Українська Національна Рада.

З нинішнім днем Українська Національна Рада обняла власть у столичнім Місті Львові і на цілій території Української Держави.

Український Народе! Доля Української Держави в Твоїх руках. Ти станеш як непобідимий мур при Українській Національній Раді й відіпреш всі ворожі замаху на Українську Державу.

Поки будуть установлені органи державної влади в законнім порядку, українські організації по містах, повітах і селах мають обняти всі державні, краєві і громадські уряди і в імені Української Національної Ради виконувати власть.

Де цього ще не зроблено, дотеперішні неприхильні Українській Державі уряди мають бути усунені.

Всі жовніри української народности підлягають від нині виключно Українській Національній Раді і прикавам установлених нею військових властей Української Держави. Всі вони мають стати на її оборону. Українських жовнів в фронтів відкликається отим до рідного краю на оборону Української Держави.

Все здібне до зброї українське населення має утворити боеві відділи, які або ввійдуть у склад української армії, або на місцях оберігатимуть спокій і порядок, особливо мають бути оберігані залізниця, пошта й телеграф.

Всім горожанам Української Держави без різниці народности і віроісповідання запоручається горожанську і віроісповідну рівноправність.

Національні меншости Української Держави - поляки, жиди і німці - мають вислати своїх відпоручників до Української Національної Ради.

Аж до видання законів Української Держави обов'язують дотеперішні закони, наскільки вони не стоять в противенстві до основ Української Держави.

Як тільки буде забезпечене й укріплене існування Української Держави, Українська Національна Рада скличе на основі загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права Установчі Збори, які рішають про дальшу будучність Української Держави.

Склад утвореного Українською Національною Радою кабінету і його програму оголоситься.

Український Народе! Вси свої сили, все посвяти, щоб укріпити Українську Державу.

„Від нині Ти господар своєї землі, вільний горжанин Української Держави“.

Після шістьсотлітньої неволі Ти, громадянин Західніх Земель України, почув це неймовірне ще друга слово!

Двадцять поколінь родилось, виростало, змирало і їхні вухане могли вловити непереможного гомону:

„Ти господар своєї Землі, вільний громадянин Української Держави“.
Двадцять поколінням - наче глухий гомін кайданів - гнітуче дзвеніло: „Ще Польска...“, „Боже будь покровитель цисаря й його краям...“, „Боже царя храни...“.

Навіть діди внукам вабули в казках оповідати, як їхні предки господарили на Вільній Землі, не то, як ходили походами на Царгород, меломами Дону зачерпали, залізними полками Дунай городили.

Двадцять поколінь! Не має прикладу в історії світа! Греція? - це ж стара Еллада!

І коли двадцять поколінь все ж таки почуло в собі зов лицарської крові прапредків своїх:

„Ти станеш, як непобідимий мур і відіпреш всі ворожі замаху на Українську Державу“

і стало не муром, а ударними полками, озброєними побідним духом Романа Галицького, Ярослава Осмомисла, Сагайдачного і Богдана, та кров своєю виписало право бути господарем на своїй Землі, це доказ величезної живучості Української Нації, це доказ, що не має в освіті сили, яка зуміла б закувати в кайдани невинного Духа Землі Української, полонити душу господаря цієї землі, байдуже, що часово похилились жовто-блакитні прапори, байдуже, що часово перемогла брутальна сила західного чи східного варвара! Майбутнє цієї Землі - майбутнє господаря, що його зродила вона з крові лицарів, які ще ніколи не осоромили Землі Руської, на прапорах котрих виписано було „Ідем на ви!“ а в душах котрих горіло: „Наша смерть навчить інших, як треба жити!“

Далеко від Рідного Краю, на згориздах другої світової війни, що закінчилася, щоб дати час сформувати нові сили для остаточного удару двох світів - Заходу і Сходу, вільного правопорядку - з червоним терором, за право вільного життя всім народам, за гідність людини, - 28 мі роковини чину Першого Листопада хвиляють у наших душах - далеко від рідних піль і нив, в понурій чужині - наче зифліємська Зоря непохитним дороговказом у майбутнє - в ж е н а ш е !

Ад.

Бл. п. Митрополит Андрей Шептицький
ур. 29. VII. 1865, васнув у Бозі 1. XI. 1944.

У двохлітню річницю смерті вгадуємо Митрополита Андрія, велику постать в Церкві взагалі, а зокрема в церкві Українській.

Згадуємо його, як духового подвижника й меценаса української культури і мистецтва, як пружину підйому українського народу взагалі на кожному полі - на церковному, шкільному, просвітньому і господарському. Його народня праця для України слідна була всьди: в краю, за границею, а й за далеким океаном.

Всьди видна була його щедра рука й золоте серце. Його глибокий розум і розвага і розрахунок на дальшу, найвищу ціль. Його висока освіта й знання, повага й достоїнність, а при тім приступність, його родові звязки і впливи, а до того всього його матеріальні ресурси в власних родинних і митрополитських маєтків, все те йшло як жертва на добро Українського Народу.

Згадаємо лише ту одну ділянку жертвенності для української науки й молоді. Бо він то вислав наших студентів на заграничні університети, до академій sztuk красних до Кракова, Парижа, до Італії (Ботіко, Сосенко, скульптор і маляр Придніпр.-Новаківський і інші). Сотні студентів вазнавали від Него опіки й допомоги.

Допомагав Наук. Товариству ім. Шевченка, „Просвіті“; заложив український музей у Львові, щоби зберегти нашу бувальщину. Оснував Богословське Наукове Товариство. А його Духовна Академія у Львові - це наш Український Національний Університет з факультетами теологічним і філософічним. Для укінчення медиків заложив у Львові лічницю, в якій за Польщі могли українські лікарі науково працювати. Фінансував археологічні розкопки проф. Пастернака, підпирав український пласт і т.д. і т.д.

Так то в Світогорській Горі у Львові розливалось світло Божої науки на всю Западну Україну майже півстоліття, а й східні Українці горнулись по змові до Него, як діти до рідного батька, бо він не робив різниці між східними й західними.

Він оборонець українських студентів підчас їх сецесії в Львівського університету, захистник українців за звісної „пацифікації“, виступник проти нищення православних церков у Польщі.

Всіх його добродійств і чеснот годі перечислити!

Тому то в цю другу річницю його його переходу до вічності клянемо низько перед маєстатичною його Постатю свої голови в гарячому проханні у серці, щоби нам виеднав у Всемогучого Бога сили поступати на тій дорозі, яку нам за життя вказав, аж до здобуття нашої повної неважености і свободи в'єдиненої Соборної України!...

о. Шпилька.

В річницю 359.

Остання доба Української Держави, яка вродила на руїнах повоєнних першої світової війни, яка вросла на крові лицарів Січових Стрільців, Синьо й Сіро-Шупацьників, Чорномлиничників, Куренів смерті, гуцульських і бойківських куренів, усусусів і очайдухів Долуда на вулицях Львова, Пережани і Чорткова, яка кривавила на всіх широким простором Соборної України з захватністю російських і польських імперіялістів, в захватанні Румунії й Чехословаччини. Ця остання доба виказала наглядно всьому світу і власним слабоду-

хам та маловірам, що не має в світі сили, яка змогла б знищити природний гін нації до власного самотутнього життя, що ні жорстокі закони вавойовників, ні концлагері, заслання, ні навіть виголодування нічого не вдіють проти спонтанної стихійної волі великого народу жити власним життям. Можна впасти сотням, тисячам - мільонам на побоевищі у нерівному змозі в десятікрат переважачими силами наїзників, але волі народу, духа нації - побідити годі. Можна впасти на полі бою, але виграти, побідити ворога на полі духа - національної солідарності, сцементування всього народу в один могутній моноліт. Пролита кров за найвищі ідеали нації вроджує нових борців, лицарів - месників, лицарів - спадкоємців предківських цілей: помстити смерть упавших, завершити розпочате ними діло - і по горах трупів, по морю крові дійти до найвищої мети; на пожарищах і звалищах побудувати новий світ - шаш: Самоості й ну й Со борну У країнську Державу могутчу й грізну.

Дарма, що внали мільйони на побоевищах, дарма, що пожилилися скривавлені й пошматовані прапори здештованих у заваятих боях в диких ордами червоної півночі чи білочервоних захватників заходу - вишнених і проріджених тиском холодом і голодом лав наших легіонів, дивізій, партизанських загонів, - дарма, що договорами побідників пошматовано нашу Землю й поділено між собою. Але духа нації не пошматовано. Він ще більше сціпенілий, загартований в боях, отанув до боротьби за славне завтра. І насильні інекції чужого імперіалізму та червоного інтернаціоналізму чи інакше московського імперіалізму чи то білочервоного регіоналізму не змогли ровложити вдорового організму одноцілого народу!

І недалеко вже той час, коли він

Огністим видом

васяє у народів вільних колі,
отрусне Кавказ, вперезється Бескидом,
покотить Чорним Морем гомін волі
і глянє як ховані домовитий
по своїй хаті й по своїм полі.

-- =0= --

Безчисленим ордам червоної Москви не могла довше протиставитися протиставитися армія військ УНР. Окружені з усіх боків ворогами недобитки українських військ у чотирокутнику смерті під впливом 1919р. між Впницев і Кам'янцем Подільським ще раз переформовувуться в боєздатну частину й під командуванням Генерала Омеляновича-Павленка старшого роблять ще одну спробу прогнати наїзника, ровраховувачи на піддержку всього населення України.

Уряд УНР і Ген.Штаб, ровраховувачи на повну піддержку безчислених партизанських і повстанчих загонів, які охопили майже всі простори України, підіймає новий похід проти наїзника, т.єв. І вимовний Похід під командуванням ген. Ом.Павленка. Цей славний рейд завдав ворогові такого удару, що ніякі збройні сили не змогли йому протиставитися. Здештована тифом, обдерта, боса і голодна та слабо узброєна Армія УНР підсилена вдисциплінованими відділами 100 тисячної УГА відноситься останній уже подвиг героїзму.

Аж до місяця травня 1920р. кровавниці українські війська на широким просторах південної України, не маючи ні від кого ні піддержки, ні допомоги. Була це найтрагічніша доба вневольних змагань і небувалою та невідомою в історії воєн героїзму українського вождства, яке рішалося радше вмерти, а не скоритися ворогові.

Головний Отаман військ УНР і Голова Директорії С.Петлюра рішається в цьому безвиглядному положенні на ще один крок - політичний: при допомозі Польщі рятувати хоча частину України. І в квітні 1920 р. підписує договір в Пільсудським, якому за поміч у поході

проти большевіі відступає Західні Землі України. Польщі в тому часі загрожувала не менша небезпека від червоної Москви, як Україні. І дійсно, об'єднані армії УНР і Польської Річи Посполитої виступають в похід. І в недовзі Київ ще раз в руках Української Армії, але знова тільки на коротко. Її вороги України приходять до переконання, що краще поділитися Україною між собою, ніж творити для себе загроз.

18.III.1921 року в Ризі правно зафіксовано окупацію України договором між Польщею і С.Р.С.Р.

Здавало б ся, що доля України припечатана на довгі століття. Армія України за ґратами в Польщі, Чехословаччині й Румунії, громадські й політичні діячі в концентраційних таборах, за ґратами Бріарідок; тільки нечисленному гурткові вдалося продертися далеко на чужину, аби там дожити владні буднів сірого емігрантського життя.

Але в одній рук ніхто не згорнув.

"України, цієї плодучої й веселої країни, тепер не пізнати. Наче жмара нависла над людьми. В цьому просторі тепер панує визиск і кров." Так писав у 1921 році один журналіст, що відвідав тоді Україну.

Та цим боротьба ще не закінчена. У відповідь ворогові ожили партизанськими загонами українські ліси. В Києві під проводом поета Гр.Чупринки й Андруха працює повстанчий комітет. Голос Холодного Яру відгукнувся луком і в серцях загартованого в боях українського вояцтва - в таборах.

І за ґратами виринає думка допомоги землякам. Як на Рідних Землях летить кров за долю і волю Батьківщини, чи ж можна спокійно сидіти в таборах. Вов крові, жадою боротьби манить, кличе вояцтво. І воно не може спокійно дихати. Серце бється за кожну помсту на катках України.

"Боротьби! Боротьби на смерть і життя за долю-волю України!" - кричить душа вояцтва. І порвані цим вовом лицарської крові три невтомні полководці рішавшись на чин, який реальні люди назвали б божевіллям. Годі вже довше сидіти на чужині за жалюзями ґратами! З кого пливе вояцка кров - за нами! На допомогу Рідному краю! Під команду ген. Тютюнника та полковників Отмарштейна й Сущка 1200 найкращих із козацтва заговорюються під виглядом лісових робітників пробіраються до большевицької границі в неспокійні ліси Волині. Полководці й козацтво озброєні тільки фанатичним бажанням боротьби за щастя й долю України.

У волинських лісах чекала на них тяжка фізична праця. Осінь 1921 року була препогана і але одягненим "робітникам" доводилося дуже скрутно. Довгі дні і тижні довелося чекати... Нарешті приїхали провідники групи: штаб-отаман Тютюнник, полковник Отмарштейн, полковник Сущко та інші. З'являється, що поляки не згодні допомогти - дати зброю. Дозволяли лише напасти на кінний ескадрон і розбрати його. Для групи в 1200 вояків і старшин цього замало! Але сподіватися на маску чумих не доводиться, треба числити на зброю, яку здобудуть у ворога.

4.XI.1921: р. несподівано переходять кордон. Обеззброєно пограничні вастави, здобуто кріси, а навіть кулемети! Перший успіх окриляє вояків - вони рвуться все далі і далі в невідоме. Суворі осінь 1921 року не перешкодила одчайдушним маневрам. Тут наступ, там відступ; тут успішний напад і здобич, там прискорений відступ перед переважачими силами ворога, але відступ у бік Києва! З обличчя небезпеки, дивізії Котовського залили всю потойбічну Волинь, по лісах і вже вкритих снігом полях пробираються групи відважних лицарів крізь снігову луртовину, між советськими полками до серця України - Києва.

Увесь час нерівні бої, але, перемагаючи всі перешкоди, група

вперто посувається вперед, по шляху до короотеня. Зідотупи, обходи і знову бої... Кільце стократ сильнішого ворога що далі то звужувалося. Група являла собор вже не воєнків, а примар в відмороженими руками і ногами, майже вже невдатних до бою.

Розгром Київського повстанчого комітету і розстріл 28.УІІІ.1921 Гр. Чупринки й Андруха відбувся катастрофально на загальній ситуації в Україні. Каральні відділи вже встигли ліквідувати небезпеку загального повстання... Сподіватися на підтримку партизанських загонів - годі. Вони практично вже майже не існують! Починається відворот груп. Зороже коло врешті замкнуло групу отамана Тютюнника в селі Малі Маньки. Воєнки одчайдушно боронилися, але виснажені довгими походами, обдерті, голодні й босі, серед лютих морозів, сотнями випали на широких волинських ланах.

Віля 500 козаків і старшин попало в полон; їх чекали нелюдські страждання і муки.

Большевики замкнули їх у церкві й почали катувати. Зимогу катів видати своїх старшин лицарі не виконали! Серед кількох сот людей не внайдено владника!

Частині в'язнів пощастило втекти. Але 359 лишилося і їм судилося смерть. Під м. Базаром викопали велику братерську могилу і ввели засуджених. Перед смертю їм знову предложили видати старшин і перейти на службу Москві.

359 серцець билось як одне. Віра в майбутню перемогу майбутніх борців і безмірна любов до Батьківщини - зробили їх героями. Катам відповів за всіх один козак Щербак: „Ми знаємо, що нас чекає, їм не боїмося смерті, але до вас служити не підемо!“

В часі розстрілу, звертаючись до вигнаних на місце страти селян в околицях Базару, кричить підполковник Кузьменко: „Народе Український! Слухай голосу своїх вірних опів. Ти колись віддячиш за нас! Хай живе ...“ і впав.

Свист куль змішався з українським гимном, що співали герої вмирати. Здивовані кати навіть припинили розстріл, але потім почали знову...

Так загинули 21 листопада 1921 року під Базаром справжні лицарі, що воліли краще вмерти стоячи, ніж жити плазуючи.

Так закінчується Другий Зимовий Похід під командою ген. Тютюнника. Остання спроба і фінал збройної боротьби за волю України і самостійність Української Держави.

І сьогодні, вгадуючи цей світлий момент героїського подвигу під Базаром, нам свенить в ушах гимн розстрілюваних 359

„Ще не вмерла Україна ...“

Так, ще не вмерла і не вмере!!!

Не вмере, коли видала зі свого лона борців тої мрії, як лицарі Базару і Крут, що видала Гайдамаків, Чорношичників, неустрашимих Січових Стрільців, Чету Крилатих, Гуцульські Курені, всіх отих нащадків преславних дружинників завоюницьких князів Воєнної України, і наслідників Запорозького Лицарства Низового.

Так, якраз завдяки Крутам, Львову-Чорткову, Чотирокутникові смерті, Першому - Другому Зимовому Походу родиться в народів непереможна віра в світле й велике майбутнє Української Нації, що в попелища воєнного пошару роєдує всеобіймаюче багаття Української Національної Револуції, котре варівно охопить Київ і Львів, Кубань і Закарпаття, Полісся й Буковину, оті вої - тим самим дужом і темпом дижаючи землі Соборної України.

Ми віримо, що прийде той час, коли і ми, далеко від рідних земель, на суворій і понурій чужині почуємо голос Крутівців і Базарців:

„До зброї! - за долю-волю - за могутність України!“

І ми як один підемо, як пішли базарці, кидаючи геть роєдори й отаманські мрії, об'єднані одною великою владарною ідеєю, імя якій

У к р а ї н а !

А.Д.Д.

В новий навчальний рік
Українського Технічно - Господарського Інституту.

"Учітеся, брати мої,
Думайте, читайте..."
(Т.Шевченко)

"Пісня і праця - великі дві сили!"
(І.Франко)

Думка, знання, праця і пісня є тими рушіями, що творять, бік - сууть і безперестанно ведуть вперед. Спільно допомагають вони подолати найбільші труднощі та перешкоди і досягнути наміченої мети. А коли в допомогу їм стануть ще спільна воля і спільне бажання, то творяться чуда...

Так є в житті всесвіту, так є і у нас, що творимо невеличку частину того безмежного життя.

Гляньмо ж на той короткий шлях, що ми перейшли, та подивімося чи так воно є у нас.

Рік тому, в листопаді місяці, в одній кімнаті, зібрався невеличкий гурт студентів та професорів і почав спільними силами, без матеріальних засобів, без книжок та приладдя, при вибитих вікнах, в холоді відбудовувати свою Високу Школу.

Інші ж, що стояли осторонь, дивилися на цей почин з іронічною усмішкою, а бо їм ще гірше кишло. Найшлися й такі, що як ділом, так і словом шкодили цій тяжкій праці. Правда, що немало було й таких, що хоч теплим словом підбадьорували до дальшої праці.

Гурт же, вдячний за тепле підбадьорення, не звертав уваги на невчливість інших та спокійно, але вперто працював далі.

Минув місяць, другий... Треба було шукати нових приміщень, бо ж треба нових викладацьких валь, треба помешкань для студентів... Треба професорів... Зне не лише Регенсбург, а й Мюнхен...

Нові аудиторії... Скрізь повно... І хоч в холоді, але всі працюють... Ідуть студенти, ідуть професори в холодних без вікон по- тягах, перечікують на розбитих двірцях, але справи не кидають. Вима ж не вічна, настане весна і все гаразд буде!...

І, справді, зима минула, повіяло весняним теплом і сили начеб подвоїлися.

Придбали вже невеличку бібліотеку, абсолюенти взялися за дипломні роботи... Не встигли й оглянутися, як перед випускним іспитом стало одинадцять перших кандидатів. Вони показувть свої знання, свої уміння, а навколо прислухається ще більший гурт, що думає незабаром показати, чого навчився, щоб бути готовим до дальшої праці.

Весна, як кожна весна, промайнула... Настало літо... Час біжить... І не встигли опам'ятатися, як і літній семестр добіг до кінця... В горяччівій напруженій праці пролетіло літо як сон, але не даром. Нова група стає перед веденим столом для відбуття собі заслужених прав. Стає щоб показати чого вона досягнула...

Рік тому не було майже нічого. А тепер бібліотека, хоч і невелика, лабораторія, скрипти, новонадруковані підручники, нові семестри, аудиторії, парв сотень студентів, майже повний склад професорів та нових 85 інженерів... Так починаємо другий рік Нашої Школи.

Були великі труднощі та перешкоди і стоять перед нами не меншші, але спільними силами, думкою й знанням, працею та піснею всі труднощі подолаємо і створимо нові сили, яких так потребує наш многострадальний народ.

І на порозі нового року Нашої Школи хочеться вірити, що всі, як студенти так і професори, виконають свій обов'язок як найкраще, а наше ширше громадянство стане ві щедрою допомогою своїй рідній Високій Школі.

Проф. Драбатиї.

Проф. Л.Окіншевич.

Генеральна рада 8 червня 1668 року.

Веселий, огрядний знатний козак Черевань, його чорноброва красуня - дочка, сміливий внак Петро Шраменко, глибокий український патріот священник і, в той же час, козацький полковник, Шрам, - всі вони пройшли перед нашими очима і разом з ними перед нами пройшов, ніби змальований в класичному українському історичному романі, момент української історії. З захоплення і з гнівом, і завжди з тривогою, слідували ми за подіями, що їх змальовував в своїй "Чорній Раді" Панько Куліш. А кульмінаційного напруження інтерес читача досягав, безперечно, при зображенні Ніженської ради 17 червня 1662 р., славетної "Чорної Ради".

Там втрачена була справа "пишного гетьмана" Івана Сомка, там за малим не загинули і герої Кулішевого роману Шрам із сином і Черевань, поділяючи сумну долю багатьох в "анатних військових товариств".

Для геніального українського письменника трагічні події Ніженської ради стали яскравим тлом для розвязки всіх конфліктів його роману.

Для українського історика Ніженська "чорна" рада є важливим епізодом в історичній розвитковій українського народу.

А для історика українського права і для дослідника права державного Ніженська рада є цікавим прикладом діяння дуже своєрідної, в подібній формі іншим народам і іншим державам невідомої, центральної державної установи - органу прямого народоправства. Цьому органі - зборам козацького війська для розгляду і вирішення найважливіших державних справ країни - є місце не тільки в курсах історії українського права, але, - я певний того, - і в усіх курсах порівняльного правознавства та - в усіх курсах науки про державу.

В генеральній раді українського козацтва фатально зв'язана історія українського лівобережного гетьмана Івана Бруховецького, що увійшов в українську історію заплямований врадою народних інтересів, як "раб і підніжок" царського російського престолу.

Неочікувано і несподівано в'явився у 1662-63 р.р. на обрії українського політичного життя цей мало кому передтим відомий на Україні спритний демагог. Його гаряча агітація проти козацької старшини здобула йому прихильність народних мас і принесла йому в літку 1668 на "Чорній раді" повну перемогу. Бруховецький стає гетьманом Лівобережної України.

Геніальний письменник України відтворив у своїх рядках Ніженську раду 1662 року, як одну з цікавіших сторінок української історії і вона заблестіла, засвітилася яскравими фарбами тогочасного життя.

Назаль, в тіні і незаслуженім забутті як правничої й історичної науки, так і художньої літератури перебувають і доосі події другого, мабуть не менш цікавого і мабуть не менш трагічного дня і другої, мабуть не менш цікавої своїм перебігом, генеральної ради.

Це був день 8 червня 1668 року і місцем дії були вже не заборочені, низькі околиці Ніжена, але затишне козацьке містечко Опілля на сучасній Полтавщині. Під цим містечком, недалеко від села Будищі, зібралось в цей день під бунчуком гетьмана Івана Бруховецького лівобережне козацьке військо. Туди ж, на генеральну раду, підійшли під проводом правобережного гетьмана Петра Дорошенка правобережні козацькі полки.

В день Ніженської ради 1668 року минуло без малого 5 літ. Багато води в цей час пронесли до моря українські річки. Багато змін

азнало за його часи Україна.

І не той людини прийшов під Опішню на генеральну раду лівобережний гетьман. За ці роки він хотів поступитися не раз українськими державними інтересами на користь Москви. Це він в 1665р., перший з українських гетьманів, приїхав до Москви «видети царские пресветлые очи», де він там поклав «під царські ноги» українські міста, передавши їх прибутки в безпосереднє управління Москви, де він просив надіслати до Клева російського митрополита, він став підписуватися царським рабом, перший і єдиний з українців здобув «за свою службу» рангу московського боярина і перший з козаків взяв собі дружину молодшу боярську дочку в московському терену.

За це все його ненавиділа Україна.

Але не тільки як за ці кроки ненавиділи його широкі козацькі маси за повну зраду своїх обіцянок.

Припадні перспективи широкої соціальної і політичної рівності, що їх так яскраво малював перед народними масами у своїй передвиборній агітації Іван Бруховецький, не були їм ніколи здійснені. Все залишилося по старому і нова, настановлена замість попередньої, частково знищеної, частково усуненої, козацька старшина не виявила себе кращою від своїх попередників. Вона швидко відірвалася від рядового козацтва. «Час вже забути Вам про Ваші козацькі ради, - говорив у 1667 році своїм полчанам Чернігівський полковник. - Гетьман і боярин Іван Мартинович про що треба, стане радиться з нами, полковниками, без Вашої козацької ради.»

Українська історіографія ще не відповіла на питання: чому не були здійснені ці програми соціальних і політичних реформ Бруховецьким? Чи він ніколи і не мав на меті їх здійснювати і кидав у маси демагогічні закликки і не думавши їх на ділі переводити в життя? Чи - він, не маючи ясної програми реформ, на ділі не був здатний їх перевести, при всьому суб'єктивному до цього бажанні?

Над цим питанням міг думати «Боярин і гетьман» в гарячий день 8 червня 1668 року під Опішню. Не в силах стримати українського відпорного руху супроти Москви, він вирішив не чекати поки цей рух обернеться і проти нього, і несподівано сам очолив його. Ось чому в повсталім проти Росії лівобережним військом прийшов він під Опішню на з'єднання з гетьманом Петром Дорошенком, на козацьку генеральну раду. На жаль ми не знаємо подій тих днів 8 червня 1668р. в їх подробицях. Треба думати, що події ці були трагічні і були яскраві. Ми не знаємо, що міг сказати на раді сполученим знову полкам всієї України Іван Бруховецький. Ми не знаємо також, що говорив палкий народний трибун і переконаний патріот Гетьман Петро Дорошенко. Ми не знаємо, хто з козаків перший підніс руку на гетьмана і що саме привело до кривавої розв'язки, в наслідок якої на площі залишилося розтерване тіло ще недавнього любця козацьких мас, ще недавно всемогутньої на лівобережжі людини.

Сучасно і коротко розповідає про події цього дня реляція московського головнокомандуючого князя Григорія Ромодановського про допит вбитих 11 червня в бою з козаками українських полонених. 8 червня, - казали полонені козаки, - Бруховецький в своїм війську прийшов в Зінкова під Опішню і спинився біля села Вудич. Сюди ж прийшли і козацькі правобережні полки в чолі з гетьманом П. Дорошенком, і - запорожці на чолі з отаманом Іваном Верновським. В цей день відбулося все козацтво на генеральну раду. І на раді вбито козаками гетьмана Івана Бруховецького і підлеглих йому полковника, наставленого Бруховецьким, Соху і гетьманського бунчуканого. І проголосило козацтво гетьманом сполученої України Петра Дорошенка.

Реляція Гр. Ромодановського надрук. в моїй праці про «Генеральну раду» 1929р. ст. 171.

З бурхливих подій, що мали місце в 1668 році, Опішнянська рада була тільки епізодом. Цей епізод закінчив цілу сторінку в історії України, вачачу на зображеній Кулішем "Чорній раді" 1668р. і звязану з діяльністю людини, що випадково вийшла на обрій українського політичного життя, щоби за 5 років трагічно в цього обрії зникнути. Цей епізод був свідомством того, що почуття національної єдності і спільних національних інтересів в той час "Руїни" не востім були втрачені і могли призводити до виразних маніфестацій національної згоди, яком треба вважати Опішнянську раду.

Для історика українського державного права Опішнянська рада є останньою вільною козацькою генеральною радою на лівому березі Дніпра: після того генеральні ради відбуваються тут під охороною і доглядом московських військ, втрачаючи цим самим до певної міри свій самостійний характер.

Це була також остання вільна, без стороннього впливу, генеральна рада всієї козацької України.

НАУКА - С В І Т О Г Л Я Д.

Диктатура чи Директорія?

Жадоба влади - панування над іншими належить до найсильніших пристрастей людського духа. А так як люди скрізь і завжди були тими ж людьми, то нема народу, якому б були невідомі слова - деспот, узурпатор, тиран і диктатор. Історія людства вчить, що найбільші війни і зміни в житті народів робилися не стільки в погляду загально - людських ідеалів, скільки під впливом невгамовного духа пристрастей. Історія вчить, що найбільші злочини й надужиття в історії всіх народів земної кулі були dokonані узурпаторами і тиранами, вчиняючи яких керували не стільки розум і почуття міри, скільки пристрасті і страх втратити владу і стати жертвою справедливої помсти ("Дамокліс меч").

У суспільстві, в його грізні класових інтересів і поглядів, що створює відриву напругу в громадянському житті народу, приходять моменти, коли тимчасове встановлення диктатури стає доконечною потребою. В данному випадку особа диктатора, наділеного законодавчим органом надзвичайними повноваженнями, має виступати над інтересами партій, в ім'я інтересів загально, так, як сама провізорична воєнна диктатура викликана надзвичайними обставинами (війна або революція), що в більшій або меншій мірі загрожують істотним інтересам всього суспільства, або, навіть в окремих випадках, загрозі суверенного (незалежного) існування народу. Диктатор у виконанні своєї надзвичайної місії спирається на надзвичайні засоби: суворі кари і терор, але самі ці засоби не завжди вистарчає і тому, іноді, у випадках внутрішніх катаклізм, доконечна соціальна демагогія (соціальний диктатор).

Диктатура - явище антисоціальне, бо придушує природну гру суспільних протиріч, без яких немислимий ні духовний, ні матеріальний розвиток людського суспільства. Провізорична (тимчасова) диктатура є вимушене зло, але диктатура, як система державного управління, що ввели тоталітарні системи, є найбільший злочин проти духа і етично-моральних засад людської істоти. В арсеналі засобів управління народами є тільки два взаємозключаючі засоби - конструктивний і де-

конструктивний, - до першого належить демократія, а до другого - тоталітарна диктатура. Коли б провідниця було вгодно, щоб одного разу на земній кулі переміг тоталітаризм, то культура й цивілізація прийшли б до свого кінця, а ціле людство підписало б собі смертний вирок. Бо люди були б змушені виритися власної душі і стати роботами!

Диктатура є ознакою слабості режиму і впроваджується вона в умовах великих іспитів для режимів, коли стає очевидним, що режим органічно слабкий витримати такий іспит. Тоталітарні системи, як протиприродний природі людства, нищачи всяку опозицію і ігноруючи громадську opiniю, вибрали собі за єдиний спосіб управління людьми - диктатуру в її насильстві і терорі, в її в'язницях і концетраційних таборах! При цій системі людина перестає бути вільним громадянином і обертається в живого робота. Ось чому люди в давні часи боялися диктатури і шукали засобів уникнути одноосібної диктатури і замінити її колегіальною. В першому столітті перед Р.Х., коли Римська республіка переживала внутрішню кризу, римська верхівка двічі чіплялася за колегіальну диктатуру - триумвірат, але ця форма не утрималася і не загальмувала розвиток Римської республіки в сторону імперії. В кінці XVIII століття революційна Франція після страхітть якобінської диктатури, встановила колегіальну диктатуру - директорію, але це тільки відсунуло, а не усунуло приходу бонапартизму: коли люди йдуть проти демократії, то вони можуть тільки або затримати або прискорити хід річей, а не усунути його.

Історія показала, що колегіальна форма диктатури (триумвірат, директорія) є гірша від особової, коли перша і друга покликані до життя в надзвичайних умовах, щоб в цих умовах виконати поставлені перед ними завдання. Річ в тім, що в колегіальних диктатурах природно виникають розбіжності в поглядах на справи, а це не сприяє консолідації всіх національних зусиль на досягнення поставлених цілей. Запровадження Директорії на Україні в часи визвольних змагань 1918-21 рр., замість встановлення особової соціальної диктатури, нагадує до найбільших і непростимих блудів, що лежить як важка чорна пляма на сумлінні всіх українських партій, що діяли в ті часи і від яких залежала доля нації.+)

В 1917 р. перед українським народом на перше місце висувалися соціальні реформи і, зокрема, аграрна реформа. Успішне проведення цих реформ забезпечило би зміцнення Національної Української Держави, але наші партії пленталися в хвості подій. Революція не терпить легітимізму, а цей легітимізм від початку до кінця переводили всі українські партії. Очікували Установчих Зборів і не перевели конфіскаційних земель. Як можна було допустити до того, що земля, яка в переважній масі належала ворогам України - московським або малоросійським поміщикам, що завжди були за "єдину недеміну" не була експропріована? Коли б ці поміщицькі землі були експропріовані, а церковно-монастирські урізані і віддані селянам, які б їх обробляли і збижали для себе врожай, то ці селяне не пішли б проти такого уряду, що дав їм ці землі і допомогли б йому за всяку ціну вибороти перемогу над всіма ворогами. Історія показала, що хто мав за собою свій нарід - той перемігав, навіть без зовнішньої допомоги, а хто не мав за собою власного народу, тому не допомагали і зовнішні сили.

Вік.М.

+) Примітка: редакція „Ст.Д.“ не поділяє категоричності цього, як і кінцевого твердження Шановного Автора. Новітня історія наших визвольних змагань з рр. 1917-20, як і спомини сучасників, свідчать про величезне зосередження як в справі утворення Директорії, так і в справі земельної реформи Центральної Ради.

.....

Регенсбурґ, липень 1946.

Там - де вода криваві роси ронить.

Сонце в висот всевітну розливало свої палкі промінні життєдайної горючі й напитувало ними скелі, ліси полонини і двори, в яких ген аж на дні зурчали потічки.

Зічно зелені смереки, що вже від віків тут збратались в могутніми буксами й грабами, створили затишок для бистроногого оленя, боявої кози, хитрої лисиці, скалосуба-вовка, бурмича-ведмеда й для багатьох інших мешканців. Та основним мешканцем гірських лісів і полонин стала тепер людина.

Зсиди та людина - дивувались тубильці і в острахом споглядали на людський рід, що господарив тут, як у себе вдома.

-Невже ж замало їм місця на тих долах, де повно будинків, городів і піль? А може то молоді вивелись і пішли собі в світ шукати нових просторів і меговиськ, по законах звіриного світу - міркували старші.

Немало дивували їх ті барабанні громи, що дуже часто стрясає могутніми скелями гай і відгомном неслися крізь ліси. І то саме тоді, коли пекло сонце, а дощу не було. Десять далеко на долах видно було великі вогнища і бовдури чорного диму, що втікав аж до неба.

Лісове Царство переходило під володіння нового племені, що досі бувало тут тільки гостем. Невдоволені тубильці переносились у більш неприступні нетрі, але, на превеликий їх подив, невсипуща людина й тут пробилася собі нори.

Крізь куші ліщини і ялівця продирався якийсь приглушений брязкіт, що нагадував давнічки маршини. На скелястих узбіччях вистоввали цілими днями якісь постаті в грубих окулярах і вперто вдивлялись на шлях, що білою гадючкою втікав на доли. Біля тих постатей лежало щось окутане, з рукою виставленою в напрямі на дорогу й дихало сіркою. Найбільше дивувало тубильців те, що гари й ліси між собою були зв'язані дротом.

- Невже ж якась небезпека для гір? - дивувались представники звіриного роду.

Інколи люди висипались в великим поспіхом на доли й тоді Лісове Царство вкривалося тихим сумом в німому очікуванні на їх поворот... А вони на вері повертались із сягтими обличчями та нав'ченими кінцями. Тоді усе на ново оживало... А коли якась нечиста сила зближалась до Лісового Царства гір, то вони бітали її вогнем і залізом та розсипали свої кам'яні обриви їй назустріч. Бо тут діяли тепер нові закони, що їх принесли зі собою ті ... з низів.

Зузьким плаєм, що вів поміж чагарники й цекоти на полонину, йшов легінь із топірцем в руці. Його струнка постать, що пристроїлась безрукавим коротким козуском, зеленим, з малими крисами капелихом та легкими довгими ходаками, з усією зручністю поборювала перешкоди цієї кам'янистої гірської дороги. По хвилині опинився на ровлогій полонині, що метувава в відгородженої даринкою, звідки доходив п'яний дух арніки, возушниця й безлічі інших гірських квітів.

Полонина була порожня. Тільки напівзруйнована колиба надавала їй чару рідних гір. Присів на камені й витягнув мапу й компас. Був на височині 1400 м., відомої йому з прогулькових часів гори - Лісої.

-Де один верк і я в селі Буковій, - тихо промовив до себе, - а там ще дві доби і я на місці призначення.

На хвилину віддався приємним спогадам, що винирнули в уяві, і барвистою стежкою пересувались перед очима. -Недавно все це діялось, лише 8 літ тому, а скільки то довелось пережити! На згадку про минуле насунулись навіолом жальні картини гірських моментів в останніх літ

і тижнів. Відгони́в їх від себе, наче влізливих мух, і думав про родину Бартчуків, що десь тут недалеко в Буковій.

- Чи живі вони, оді симпатичні селяни, що завжди в тако́му гостинності і ширісті прийма́ли його, як рідного, до себе на час ферій? Що робить Іванко, колишній гімназійний товариш, найстарший син Бартчуків? Жіє повних три роки, як з ним бачився і то в переїзді, так що й поговорити як слід не довелося. Ех, ті часи. Як часто в товариством або й обидва здобували шпиль високим гір, вивчали красу гірської природи, перебували біля овець „в верху“, робили бриндас, доглядали пасіки і вигравали коломийок на флорі. Які приємні це хвилини; вони наповнювали його в ті часи такою глибокою міццю, що тих кілька тижнів, проведених тут, вистарчало на цілий рік важкої втомлюючої шкільної праці.

А тепер ця мандрівка старими плями справляла для нього дику розкіш. Бо саме вони, ці гори, відкрили перед ним свою красу і велич та вшпили йому любов і прив'язання до них. І за ніякі скарби світу він від них не відречеться. Бо чи ж можуть цим рідним веленим горам рівнятися дикі, нагі Альпи, або сніжні кавказькі, що увігна́ли свої білі шпиль аж до неба?... Шкода про це й думати...

Поглянув ще раз на мапі і компас, та рушив рвучким ходом доли-половинною в напрямі лісу. На кра́й лісу з-за дерева висунулась кремезна постать і заступила дорогу. Мандрівник усміхнувся, шепнув якесь цікаве слово і кремезна постать господаря лісу виструнплась, стукнувши за́каблукани і впустила гостя до своєї господи.

Вже золоте сонце сідало на вершкy гори, як наш турист зближався до хати, що наче гніздо мевн притулилась до зеленої гори. Подвір'я біля хати було опущене, а вориння поламане лежало й чекало на господаря. Якісь перелякані оченята виглядали крізь вікно і зараз на порові з'явився 8-ми літній русявий хлопчина і заявив:

- Мами нема́ дома!

На запити мандрівника нічого не відповів, тільки недовіріливо споглядав на нього з під лоба, тримаючи пальчик в устках. Зоякі спробу втягнути малого в розмову розбилися на нічому. Хотів вайти до хати, але малий запротестував, що мама казала нікого не пускати. І далі вперто мовчав. Треба було з ним погодитись і зачекати перед хатою.

Надто довго й не довелося чекати, як появилася стара Бартчукова з бесагами, перевішеними через плечі, в яких було повно грибів. Спідів і чекав чи пізнає. Вже від воріт жінка пильно вдивлялась в гостя, а пізнавши його, зраділа й, вітаючись як мати, поділувала в чоло.

- А бодай вас, паннчу! А я си гадаю, вже знов якийсь шпiон притіксі і хоче сі щос довідати. А то ви. Ну, ходіть, ходіть до хати, бо ще якась біда догляне тай напровадить на нас тих паршивців.

Зжодили до хати, що дихала убогістю але чистотою.

Бартчукова гладила свого мізинчика по русявій голівці і приго-ворювала:

- О, ти мій господарюку маленький, ти моя єдина розрадонько. Що ж би то я діяла без тебе. Іванко обіцяв ти рушницю принести, най сі лиш з роботов справит.

- А цьому він так довго не приходить, я хочу до Іванка -прожибонів з калем малій.

- А де ж Іванко? - спитав мандрівник, оідарчи на ослін біля стола.

- Ба де ж би? В верху! - відповіла Бартчукова з виразною ноткою гордості в голосі.

- Мій Іванко Довбушом зроби́вся. Навіть не має чьпсу прийти до дому подивитисі до сі ту тє. Булам колис-ту в него в верху тай ми легіній поговорити з ним не дали. Все з якимсь справунками таймель-дунками до него прихсодит, а він чим рідит. Цілим газдов у них.

Сказав ми на кінці як ми зірзалися в 1-й разіру всім му відбачи-
ла, що не може ми по людськи прийняти, бо дуже много тепер робо-
ти маєт: Сказа ми ще: адіт, мамо, кільки нас ту видіте, то кождий в
нас присягнув перед Христом Сввчим, що дотп не верже в рук дзи-
ліа, поки того Індифера не проженут в Україні. Каже: ви си не ду-
майте, що то лиш една Букова дала 100 хлопц. Ту сі знаходьт хлопці
і в Донбасу і в Києва і в Запорозь і в відки не хочеве і всі ми за
едно, бо всім нам однако вальє дітьк саа за шкіру.

А а іду, ні жива ні мертва, тай си гадаю, - Бог би в тебе говорив,
сину. Аби сі то всео лиш так сповнило, як твої золоті уста говорять.
І відрау ми сі пригадало, як то було в вісімнадцім - еден до діса
в другий до діса. Зкди тай були тогди едностайно отаки на границі
тай не пустий, тиз влодіа, то би ми буди і старого не замордували
і ніні тато маїбонство не буди без тати, а я без гадки. Тай се-
редушого Засили будиби тамти друці калыіни не вівезли до кадету,
де сиротиско може і не вітромав...

Тут голо жінки затремтїв і в очей покотились по зморченому лиці
грубі краплини сліз

Гість сидів на ослоні мовчки і слухав слів цієї жінки-страдницї,
випливали в її наболїлого серця. Слухав її болів, мов найбільших
святощів, не вачучись їй перебити. На його обличчі відбився глибо-
кий вираз співчуття і болю, що дошкудьно віддїзнавоя із дна душі.
Скільки глибоких терпїнь пережила ця жінка-героїня. Скільки небла-
ганих мук перенесло це багато разів вранене серце. Скільки ударів
неумалимої долі. І чи кінець на тому? Шукав відповіді на ці питання
і не знаходив...

Хату надриввали вечірні сутїнки і хвилинна тиша. Над ними за-
висла нерозгадана книга буття, що гаїла на своїх сторінках судьбу
людського роду. Хто ж гаєдєн її вбачнути і розгадати шляхи майбутньо-
го?!!!

І роки, і дїди, і все де
Вгрізається прямо в серце,
Немов у вугіль, як вло,
Вгрізається вперто овердо.

І хочеться окрикнути в болю,
Диху закликаючи долю:
Розкряйте серце ваззєте,
Щоб все, що в нїм є, узяти!

У домки його, в наводи,
За гора, за доли, за води!
Вмикайте в життєву гору
Вселидського серця струм.

Щоб він клекотав дротами,
Щоб він проліта свїтами,
Щоб жився в кожній опївдї
У людські братні серця!

Леонїд Подгава.

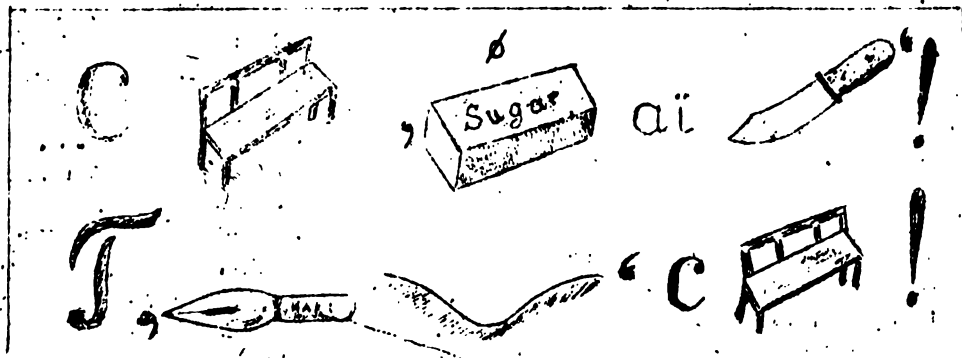
Р О З В А Г А

Прочитайте невмиручі слова Т.Шевченка.

Г	ди	день	ву	і	зд	де
ся	і	—	ніч	чо	і	му
де	не	і,	йде	го	а	до
поо	ву	тол	схо	прав	пів	ди
ши	і	в	на	ру	уки?	ки,

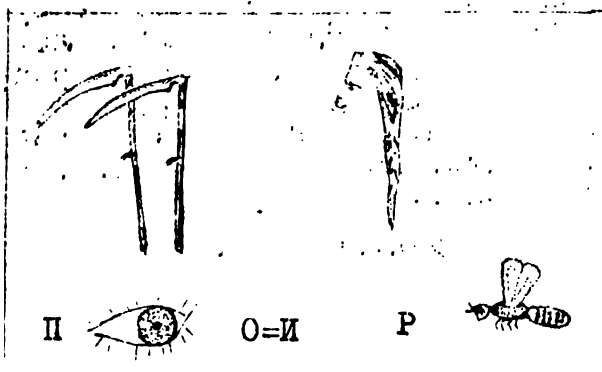
Ч-ець.

Ребус. Наш привіт.

Ч-ець

Ребус.

Для тих, що мають час:

$$\begin{array}{rcl}
 ас & \times & а = ро \\
 + & \times & + \\
 ак & - & ох = уа \\
 \hline
 ік & + & вх = оов
 \end{array}$$

В.Мед-а.

Відповіді на задачі та загадки в журналі Ч.8.

1) Шаховий етюд: розв'язка: 1) d7-d8K+ (а не 1)d7-d8D).

2) Задачі - головоломки: Подаємо відповідь на 2-гу та 4-ту задачі:

$$\begin{array}{r} 2\text{-га: } 12 + 24 = 36 \\ \quad \times \quad + \quad + \\ \quad 8 \times 4 = 32 \\ \hline 96 - 28 = 68 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4\text{-та: } 6 + 12 = 18 \\ \quad \times \quad + \quad - \\ \quad 4 \times 2 = 8 \\ \hline 24 - 14 = 10 \end{array}$$

Маємо надію, що ці два приклади покажуть всім заінтересованим читачам, як рішати задачі такого типу. Тому задачі першу та третю залишаємо ще до диспозиції читачів з тим, що виправляємо помилки в цих задачах, що сталися з технічних причин:

- а) до першої задачі: замість літери "f" має бути "d"
- б) до третьої задачі: замість "ab:e = a" має бути "ab : e = b"

3) Відповідь на задачу в пивом: у воді буде рівно стільки ж пива, як і в пиві воді.

4) Відповідь на ребус в журналі Ч.4: -Свобода народам! Свобода людині.

Неначе фейлетон.

О, так, безумовно, так! Ми за мир, ми за співпрацю. Та це ж явна справа; ми всі одні, всі однакові, всі однієї матері діти. Нам треба єднатися і солідаризуватися. Ми перші виступаємо за співпрацю, за порозуміння... Ми за все добре, ми за наших, ні проти кого... ми за всіма! Тільки, знаєте, оті, та ті ж, як і ми, ото перші... о, то, знаєте, то птиці... то вони, прощу я вас, хочуть бути, мабуть вище за нас, вони хочуть захопити все в свої руки... та вони... та, Ви повірте, прощу, і ті ж другі те ж не ліпші... е-е, вони китрі... як диспці... але вони на діло вже нічого не варті, та їм ще треба вчитися, бо вони ще зовсім не знають життя, а саме головне, вони ж ще зовсім не розуміються на справжній... вони ще так не жили... Та й ті треті, - що вони знають? Де їм рівнятися до нас? Ось ми... Ми! Знаємо! Вміємо! Ми! Тільки ми!... Ми за мир і співпрацю...

Спідняк.

Підслухане.

Та що то за інтелігент, прощу пані!? Та я Вам кажу і завжди буду казав, що то не є жадний інтелігент, то не може бути грамотна людина - бо ж він не має, навіть, в чім тримати фасон... Що то, перепрошую, за убрання на ньому - я б і авторитет тисячі за таке убрання не дав... Гм, інтелігент! Та який він інтелігент, прощу пані? Та добрий купець за його черевки не буде, навіть, говорив... Е ні... То не є культурний гість... Ні, ні, прощу пані...

Наддніпрянець.

За 100 %.

Спорт в масі! Цей клич виконується серед наших студентів на 100%. Дійсно: кольний факультет має своїх спортсменів (агролісовий має референта, інженерний та економічний - підреферентів), на оселі спортов-

ці є, в гуртожитку - є, в місті - є; крім того: в "там-тої" - є, в "там-сеї" - є... З першого семестру - є, в другого - є, в одної кімнати гуртожитку - є, в другої - є і т.д., і т.д.... А скільки з всіх тоді мається активних спортсменів? 100? Чи 200?... - Не 100 і не 200, лише 1 та напівактивних 5. Оце і вся арифметика кінчається такою сумою. Оце наші відсотки!...

Так-Так.

... ? ? ?

п.Х. - Пробачте, пане, котра тепер година?

п.У. - Рівно 25 по п'ятій.

п.Х. - 25 по п'ятій... Е ні, не 25, тільки 20 ...

- ???

Свідок.

Веркало.

- Колего, купіть в мене веркало. Пріма веркало, дуже гарне, прекрасне, знаєте, прямо чудесне і цікаве, цікаве, прямо цирк... Перед обідом я бачу в ньому один свій образ, по обіді другий, а перед ...

- Досить! Дякую, пане! Для мене Заше веркало не цікаве, я не побачу в ньому ні паскара - перед обідом, ні осла - по обіді, ні ...

- Але ж воно буде нагадувати Заше такого...

Купець.

Він має рацію.

- Що треба зробити, щоб більше зацікавити студентів до читання і співпраці з їхнім журналом?

- Треба за читання видавати по американській папіросі, а за кожну статтю до журналу - по десять папіросів...

Незацікавлений.

В інтернаті.

- Ей, колего! Заставай!... Заставай - бо! Уже давно професор прийшов, чекає 20 хвилин...

- Тільки 20? Гм: Я чекаю його завжди більше, поки він відчитає та додому піде...

- Панове, панове! вже пів до восьмої... Заставати пора!

- Щось рано...

- Кава, кава вже є ... По каву!

- Зараз встан, зараз... Глядіть залиште кави мені...

Сонько.

Розподіл годин на "X" семестрі.

Понеділок: Західноєвропейське свято.

Вівторок: Американське свято.

Середа: Православне свято за новим стилем (календарем).

Четвер: Грєко-католицьке свято.

П'ятниця: Православне свято за старим стилем (календарем).

Субота: 8 - 930 поділ годин. 940 - 1180 теоретична механіка.

По обіді вільно.

Семестрович

Х Р О Н І К А

Студентське життя

Дня 16.7.46 відбулися ширші сесії Студентської Громади в Регенсбурзі, на яких були присутні пп. мгр. Войко, мгр. Утриско та мгр. Кузіль, відпоручники Обласної Команди Пласту, які в'ясували вибраним завдання пластового уладу та потребу його організації серед студенства. Рівно з вказали на участь студентської молоді в довоєнному пласті в краї, та завітали сучасних студентів підтримати світлі традиції своїх попередників.

По короткій дискусії відбулися вибори до пластової організації. На цих же сесіях вибрано також мандатових делегатів на з'їзд ЦЕСУС'а. На загальну кількість 127 членів Студентської Громади вибрано 5 делегатів. З резолюцій, які прийняли збори висловлено побажання ліквідації нещодорогих відносин, що повстали в наслідок існування двох "Цесусів".

Дня 2.8.46. На ширших студентських сесіях голова Громади тов. Утриско Євген склав звіт зі з'їзду ЦЕСУС'а в Мюнхені, що відбувся в днях 21-22 липня т.р. Тов. Куземський доповнив звіт інформацією про досягнення студентської делегації ЦЕСУС'а на Конгресі "Пако Романа" в Еспанії. Після звіту, як вислід резолюцій з'їзду, рішено ввести точкування індивідуальної активності студентів в студентському і громадянському житті.

Дня 8.XI.46. Після літніх ферій відбулися перші ширші студентські сесії, на яких обговорено цілий ряд актуальних студентських справ, зв'язаних з новим семестром. Проректор проф. Димінський поінформував студентів про заходи ректорату в справі різних потреб УТГІ перед американською владою, перед УНРРА та в німецьким Міністерством Освіти. Між іншим, поінформовано вибраних, що студенти уважаються як працівці і мають всі права працівців. По короткій дискусії та по вичерпанню актуальних справ сесія закінчена. Зараз же по сесіях виплачено стипендії.

В діяльності Агроном.-Лісового Товариства.

16.7.46. Професор Драбатий виступив реферат на тему "Організація українського села", в якому подав дуже цікавий план збудови українського села, а саме напрям цілої збудови та розміщення господарств в новому селі та углядання всіх інших моментів, що сприяли б економічному розвитку україн. села в майбутньому.

23.7.46. Ректор проф. В. Доманицький виступив реферат на тему "Основи українського рурбанізму". В рефераті торкнувся історичного розвитку села, та міста, а в окрема рурбанізації українського міста в сучасному на всіх Українських Землях.

30.7.46. Проф. В. Ізаницький виступив реферат на тему "Меліорація лісів України", в якому висвітлював завдання майбутньої лісової господарки, справи переведення залицення і підписання якості лісів на Україні.

29.7.46. На сесіях піднесено цілий ряд питань, як членство, вкладки, а також обговорено виступи двох рефератів. Доц. Інг. Гончаренко звернувся до так званого "ядра", себ то до тих студентів, що в перші дні новорозпочатих студій УТГІ перенесли всі невідомості несприятливих умов минулої зими та які зацікавилися працями українського студентства в Регенсбурзі, щоб вони і надалі інтенсифікували студентське життя та ініціювали також фахові реферати, які поширювали б

енання студентів та будили б вмишування до свого фаху. В хвилинох, коли для студентів почалися літні 'ферії, і студенти роз'їхалися додому, щоб по десятигодинній щоденній науці минулого семестру набрати нових сил до дальшої праці в вимовому семестрі.

Агро-Лісове Товариство протягом 2-х місячних ферій видало для користування студентів слідувчі підручники:

- 1) Неорганічна хемія. Проф. С. Комарецький.
- 2) Фізіологія рослин. Доц. Гордієнко.

Крім того знаходяться в друку:

- 1) Друга частина зоології. Проф. Бокенко.
- 2) Друга частина Ботаніки.
- 3) Дендрологія. Проф. В. Іваницький.
- 4) Зрави по зоології.

До сьогодні Агрономічно-Лісове Товариство крім вищезгаданих підручників видало:

- 1) Першу частину загальної зоології проф. Бокенка.
- 2) Перша частина ботаніки (морфологія).

Як бачимо, праця в Товаристві не уважавши на неоприятливі обставини, провадиться досить швидко. Це треба завдячити керуючим органам Товариства, головою якого є проф. В. Іваницький.

С П О Р Т.

"В здоровому тілі - здорова душа" - було кличем старинним народів. Ми, українські студенти, неміємо забувати цієї істини.

Спорт дає силу тілові та красу душі. Збільшенням своєї сили збільшимо силу народу. Саме спорт створив всі ті можливості, коли можна випробувати гарт свого духа, свою силу, свою волю. Рекорд, себто найкращий осяг в певній ділянці не є ціллю фізкультури - це тільки засоби до мети. Рухові забави і гри в мячом чи без мяча дають насолоду змагунам. Вони заспокоюють природний гін людини до руху та перемоги над противником. - Основною ціллю є плекати здоров'я та виробити характер в добрим прикметам - Королевим фізкультури є гімнастика, яка всебічно розвиває організм, бо дає змогу працювати всім м'язам і виробляє правильну поставу, фізичну пружність, сильну волю, дисципліну, опанування та витривалість. В парі з гімнастиком тіла повинна йти гімнастика розуму. Гра в шахи, як розумовий спорт, примушує інтенсивно думати, виробляє орієнтаційний змісл рішучість та завзяття.

Основним здоров'я є прарух. Наталь, багато цього не придоржувється. Одні за браком часу, інші за браком відповідних умовин. Щоб піти на вистріч всім студентам С.Г., спортова секція поділяється на дві частини, на чолі яких стоять підреференти. До однієї частини належать студенти, що мешкають на Оселі, а до другої ті, що мешкають в гуртожитку і приватно. В цей спосіб можна, при найменшій витраті часу досягнути мету. В початком літнього семестру ввійшло спортова секція до зреалізування намічених нею планів. Досі закуплено м'яч, сітку, вкопано стовпи, впрівняно та позначено відбиванкову площу при Лібльштрассе. На ній відбуваються щоденно гри студентів гуртожитку. Студенти Оселі користаються із площі і мяча спорт. тов. "Січ" (Оселя). Дня 4. VII відбулось змагання між дружинами гуртожитку. Краша із них брала участь в змаганні із студентами Оселі, що відбулось 17. VII с.р. на площі при Лібльштрассе. Змагання відбулось між агрономічно-лісовим та інженерним факультетами. В вимовому се-

мистрі на зміну літнього спорту приходять шахи як гімнастика розуму.

Шаховий турнір розпочався, і в скорому часі закінчиться. Зі-слідки будуть оголошені.

З гуртожитку при Лібльштрассе організовано ранню руханку, до якої спортова секція намагається втягнути всіх студентів гуртожитку. З гарною погодою відбуваються вправи на реку при Лібльштрассе, а легкоатлетичні тренінги на площі оселі. Діюча, що майже більшість студентів не є зацікавленими цією діяльністю. Але маємо надію, що в скорому часі всі студенти будуть брати в спорті інтенсивну участь, так як їх деякі товариші спортсменці-студенти.

Спортовець.

Шахиденко.

Спорт на виму.

Знаєте, те, про що хочу пригадати, не є чисто зимовий спорт, - це спортивно-мистецька гра і в літі і зимою. Ця гра є ш а х и. Шахи, як відомо, є найдавніша гра, походження з Індії. Ще й до тепер немає точного визначення: чи шахи є спорт, чи забава, чи мистецтво чи що інше. Багато є прихильників тої думки, що шахи мають всі ці якості разом. Та немає потреби багато про це говорити, бо ж кожному шахісту цілком ясно, що гра ця є надзвичайно корисна - вона виховує у людини силу волі, духову витривалість, дисципліну і т.д. Тому кожна культурна молода людина повинна подумати про гру в шахи, що одночасно є також і культурним, приємним відпочинком.

Немає сумніву, що студентство нашої Громади поставиться серйозно до цієї справи. З приємністю можна ствердити, що наша Громада має багато шахістів; навіть сильних, солідних гравців маємо немало. Але досі непомітно було у нас живішого шахового життя. Був розпочатий турнір в студентському гуртожитку, який в причин від'їзду студентів в початку жовтня, досі не закінчений. Було, звичайно, багато причин, що виправдують кволість шахового життя при нашій Громаді, напр.: літо - час для іншого спорту, обтяження викладами і т.д.

Приходить вже зима. Зима має, правда, широкі можливості й до спорту на свіжому повітрі, але, на жаль, таких можливостей не маємо ми. То ж мусимо подумати, щоб організувати якнайширше наш кімнатний спорт, а в першу чергу шахи. Для студентської Громади було б недотягнення в праці, коли б в цю зиму не були б розіграні змагання між факультетами чи іншими групами нашої Вищої Школи, та загальний турнір цілої Громади. Крім того, маємо можливості виотупити сильною дружиною і заграсти проти дружини в оселі.

До організування цієї справи мусить вже тепер прикладати серйозну увагу спортовий референт нашої Громади. Було б також дуже побажанням, щоб хтось із старших знавців шахової гри прочитав нам, студентам, реферат про історію, суть та значення шахів.

Регенсбург, 10.11.46.

Подано нижче подання в партію польського шахіста Я. Камінського (Білий) в невідомий цесизникон (Чорний). Партія була грана досі перед 40 ходами. Зиграли Емануїл і Я. Камінський.

Білий: Кр. f7; Стр. h6; ц. d7, g7.

Чорний: Кр. f7; Бажа g6; ц. c2.

14
До шк. Студентів і Курсантів УТГІ.

УТГІ просить своїх колишніх і сучасних шк. студентів і курсантів відпродати або позичити для не емідація такі підручники (скрипти) УТГІ:

- 7а. Л.Фролов: "Англо-Український словник"
- 21. А.Яковлів: "Дивільний процес"
- 28. С.Вородаєвський: "Кооперативний кредит"
- 32. В.Іванис: "Енергетика"
- 80. В.Пудьгин: "Новітня історія Європи"
- 112. В.Доманицький: "Методика суспільно-агрономічної праці в царині пасічництва"
- 115. Конічкова: "Птахівництво"
- 118. І.Мазепа: "Карпатські полонини"
- 202. В.Лисянський: "Основи радіотехніки для аматорів"
- 208. Л.Фролов: "Технологія полива"
- 209. Л.Фролов: "Хемічна технологія води"
- 215. О.Антипів: "Машинознавство"
- 216. Л.Фролов: "Цукроварство"
- 219. С.Комарецький: "Практичний курс аналітичної хемії"

Пропозиції надсилати на адресу: Ukrainisches Institut, Regensburg, Ganghofer Siedlung, Paul Heysestr.2.

Д Е Л Е Г А Т У Р А

Українського Технічно-Господарського Інституту в Мюнхені.

Делегатура Українського Технічно-Господарського Інституту в Мюнхені заложена дня 4 вересня 1945. До складу Делегатури входять 5 осіб: голова, I заступник голови, II заст. голови, скарбник та секретар.

В шкільному році 1945/46 Делегатура провадила праці в наступних високошкільних, середношкільних та курсових організаціях:

А. Високошкільні організації:

- 1. На I та II семестрах Ветеринарно-Зоотехнічного Відділу Агрономічно-Лісового Факультету УТГІ в Мюнхені-Фіріх вул., ч.53/II. Студентів на I семестрі 84, на II семестрі - 82.
- 2. На VII та VIII сем. Агрономічного Підвідділу Агрономічно-Лісового Факультету УТГІ в Мюнхені-Фіріх вул.53/II. Студентів 89+82.
- 3. Переведені дипломові іспити абсолювентів агрономічних високих шкіл та надано титул дипломованих інженерів в УТГІ, в Регенсбурзі, одинадцяти абсолювентам.

В. Середношкільні організації:

- 1. На I та II сем. Ветеринарного Зоотехнікума УТГІ в Мюнхені в таборах УНРРА в Карльсфельді та Фраймані. Учнів 18+84.

В. Нижчешкільні організації:

- 1. Організовано однорічну сільсько-господарську школу у Фраймані СС казарми /переводиться запис учнів/.

Г. Фахові курси:

- 1. Пасічницькі курси в Карльсфельді, 2 місячні. Курсантів 57.
- 2. Рибицькі курси загальні в Карльсфельді, півторамісячні. Курс.21.
- 3. Рибицькі курси інструкторські в Карльсфельді, 2 місячні. Курс.14.

Шкільний рік 1945/46 закінчився дня 15 серпня 1946.

Новий шкільний рік 1946 - 1947

починається днем 1. Лютня 1946. Приймаються вписи:

- 1. Студентів на I, III, V, VII семестри Ветеринарно-Зоотехнічного Відділу УТГІ в Мюнхені - Фіріх вул. ч.53/II.

2. Студентів VII та VIII семестрів Агрономічного Підвідділу УТГІ в Мюнхені, Фіріх вул. ч.53/II.
3. Абсолютів Агрономії та Ветеринарії для складення дипломних іспитів в Мюнхені, Фіріх вул. ч.53/II.
4. Учні на I. семестр Ветеринарного Зоотехнікума УТГІ в Мюнхені - Фрайман СС казарми, блок А, поверх 2, кімната II.
5. Учні на Однорічну Сільсько-Господарську Школу УТГІ в Мюнхені - Фрайман, СС казарми, блок А, поверх 2, кімната II.

Вписи переводяться та уділяються інформації щодня від 9 годин до 12. години в канцелярії делегатури УТГІ в Мюнхені під вищеподаними адресами.

Делегатура УТГІ в Мюнхені.

З праці Наукового Сектора УТГІ.

До праці трьох Секторів УТГІ (авдиторного навчання, позаочного навчання та масової перекваліфікації) нині приєднався новий Сектор - Науковий. Завданням цього Сектора - організувати і активізувати наукову працю професури УТГІ. З цієї мети організовано при УТГІ наукові секції, що відбуватимуть засідання з заслуханням наукових доповідей. Наукових секцій при УТГІ є чотири: агрономічно-лісова, ветеринарно-зоотехнічна, технічна та соціально-економічна і права. Ці секції вже намітили на місяці листопад-грудень свої наукові засідання з рефератами. Крім того передбачається видання Наукових Записок УТГІ, де будуть друкуватись наукові праці членів УТГІ.

На увагу новопринятим студентам УТГІ.

Всі новоприняті студенти УТГІ мають внести студійну таку плату на початку семестра. Особи, що не внесуть такси, не будуть допущені до іматрикуляції. Новоприняті студенти мають одержати лекційні книжки (індекси) в канцелярії УТГІ та перевести відповідні записи на семестр. Перед іматрикуляцією індекси передаються через старостів до канцелярії для остаточного оформлення впису.

На увагу всім студентам і вільним слухачам УТГІ.

До канцелярії Ректорату звертаються студенти УТГІ з проханням про видачу різного роду документів, посвідок тощо, неоформивши перед тим як належить свій впис на студію (внесення такси, переведення відповідних записів та підтверджень в індексі і т.д.).

Отсим Канцелярія доводить до відома, що видача документів в таких випадках не буде переводитись. Для одержання посвідок спеціального призначення студент має предляжити відповідний доказовий матеріал, - так, напр.: для одержання посвідки для КОДУС,у треба предляжити індекс з нотами про складені іспити; для одержання посвідок для місцевих таборових урядів треба предляжити від деканатів підтверження про відвідування лекцій і т. под.

+ ... +

+

ПРАЦЯ НА КУРСАХ ЖУРНАЛІСТИКИ УТГІ.

Число студентів і курсантів цих курсів за короткий час зросло до 200. Тим з них, що цілковито оформили свій впис і внесли вписове та студійні такси (вписове - 20 RM., студійні такси I циклу - 440 RM.), нині розсилається студійний матеріал (скрипти):

1. Проф. М. Добриловський: „Політична економія“ - 350 стор;
2. Доц. О. Вочковський та проф. С. Сірополко: „Основи журналізму“ ч. I та II - 157 стор.
3. Доц. П. Зуков: „Англійська мова“ - 419 стор.

Разом 8 предмети, 4 книжки, 926 стор. у 4^о. З ближчому часі має вийти в друку для цих курсів: 4. Проф. Л. Вича „Загальна наука права“, а редагується А. Животка: „Історія Української преси“. Багато осіб запитують, чи не можна від УТГІ придбати підручники, не вписуючись на студії. Отже, - подається до відома, що УТГІ не є видавництвом, а школою, друкує скрипти лише для внутрішніх потреб: для своїх лекторів, студентів, курсантів і учнів своїх шкіл та курсів. Правом набувати по одному примірнику підручника без студій користуються лише дійсно вичислені особи. В цій справі вони мають звернутися до найближчої делегатури УТГІ. Старим студентам і курсантам Високої Школи Державних Наук (ВШДН) рекомендується вписатися на курси журналістики, бо предмети курсів і ВШДН спільні, і по урухомленні ВШДН студії будуть їм зараховані.

Вписи на курси Журналістики йдуть без перерви.

Адреса: Ukrainisches Institut, Regensburg, Ganghofer Siedlung
Paul Heysestr. 2.

З життя й праці УТГІ.

Початок акад. року 1946/47. В Українському Технічно-Господарському Інституті (УТГІ) розпочалися виклади: на старших семестрах - дня 15 жовтня ц.р., а на перших семестрах - дня 1 листопада ц.р. Впис нових студентів Аудиторного Сектора УТГІ закінчено дня 20 листопада ц.р. Дня 11 листопада урухомлено в Регенсбурзі хемічну лабораторію УТГІ (на 16 місць). Нині там відбуваються регулярні виклади та практичні справи в хемії.

Професорська Рада та 8-й відділ УТГІ. Дня 27 жовтня відбулося засідання Ради Професорів УТГІ. Рада заслухала річний звіт ректора, грошовий звіт УТГІ за акад. рік 1945/46 та схвалила кошторис УТГІ на рік 1946/47. Зі звіту присутні довідалися, що в акад. році 1945/46 було імпатрикульовано 221 дійсний студент, 67 вільних слухачів, - разом 288 студійників. З них покінчили студії, склали дипломні іспити й публічно захищали дипломні праці та дістали титул дипломованого інженера-агронома 35 абсолювентів, в грудні ц.р. має стати до дипломного іспиту дальших 12 абсолювентів.

В дні 2-3 листопада ц.р. відбувся 3-й відділ Директорів та Адміністраторів фахових середніх і нижчих шкіл УТГІ та фахових курсів УТГІ (сектор Масової Черекваліфікації УТГІ). На цьому 8-й відділ було виголошене відомлення Головного Інспектора Шкіл і Курсів УТГІ, з якого присутні довідалися, що в акад. році 1945/46 було в різних таборах під педагогічною контролею УТГІ 11 фахових шкіл, 27 фахових курсів, - разом 88 учбових закладів, в яких викладало понад 200 викладачів, а учнів було понад 1200 осіб. Відділ привітав багато уваги справі погодження програм навчання на школах і курсах і вніс резолюцію в справі поліпшення організації навчання в них. З сучасний мент погоджені на 8-й відділ програми шкіл і курсів розмножуються й розсилаються по таборах.

В дні 9-10 листопада ц.р. відбувся 3-й відділ Делегатур і Поліграфічних Баз УТГІ. Відділ цей займався переважно справами Сектора Повсякочного Навчання УТГІ.

О г о л о ш е н н я.

З четвер, 19 грудня 1946 р. о год. 14 відбудуться
в ресторані «Касіно» на Дунаєм

В В И Ч А Й Н І З А Г А Л Ь Н І З Б О Р И
Української Студентської Громади при Українському Тех-
нічно - Господарському Інституті в Регенсбурзі.

Денний порядок:

1. Відкриття і вибір Президії.
2. Затвердження порядку нарад.
3. Відчитання та затвердження протоколу з попередніх
Загальних Зборів.
4. Звіт Управи і Контрольної Комісії.
5. Дискусія над звітом.
6. Удільнення уступачій Управі абсолюторії.
7. Вибір Керувчих Органів Товариства.
8. Рішення.
9. Закриття Загальних Зборів.

..... =

У п р а в а
Студентської Громади.

Редакційна Колегія перепрошує пп. читачів за
опізнене число. Спізнення сталося в наслідок
незалежних від Редакційної Колегії при-
чин.